

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 21.11.2006
COM(2006) 635 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ (2005)

{SEC(2006)1366}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εκτέλεση του προϋπολογισμού	3
2.	Οικονομικό περιβάλλον και συνδρομή υπό αίρεση.....	7
3.	Συντονισμός με τις πολιτικές για τις μεταφορές και το περιβάλλον	9
3.1.	Μεταφορές	9
3.2.	Περιβάλλον	9
4.	Επιθεωρήσεις	10
5.	Παρατυπίες και αναστολή της συνδρομής.....	11
6.	Αξιολόγηση.....	12
7.	Πληροφόρηση και δημοσιότητα	13

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ (2005)

Η παρούσα έκθεση υποβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94 του Συμβουλίου για την ίδρυση του Ταμείου Συνοχής. Καλύπτει τις δραστηριότητες του Ταμείου Συνοχής κατά το 2005.

1. ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Οι πόροι του Ταμείου Συνοχής που ήταν διαθέσιμοι για αναλήψεις υποχρεώσεων το 2005 ανήλθαν σε 5.131.932.989 EUR (τρέχουσες τιμές) για τα 13 δικαιούχα κράτη μέλη. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται οι πιστώσεις τεχνικής βοήθειας (8.100.000 EUR). Να σημειωθεί ότι το Ταμείο Συνοχής καλύπτει 13 κράτη μέλη και ότι η Ιρλανδία, λόγω της οικονομικής της ανάπτυξης, δεν είναι πλέον επιλέξιμη από την 1η Ιανουαρίου 2004.

Οι πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων χρησιμοποιήθηκαν σχεδόν εξ ολοκλήρου (99,99%) και καμία πίστωση δεν μεταφέρθηκε στο 2006.

Πίνακας 1. Εκτέλεση των πιστώσεων ανάληψης υποχρεώσεων το 2005 (σε ευρώ)

Πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων	Αρχικές	Μετακινήσεις	Τελικά κονδύλια	Αποτέλεσμα	Ακυρώσεις	Μεταφορές στο 2006
Προϋπολογισμός 2005	5 131 932 989	0	5 131 932 989	5 131 394 095	0	0
Μεταφερθείσες πιστώσεις από το 2004	2 084 326	0	2 084 326	2 084 326	0	0
Ανασυσταθείσες πιστώσεις	0	0	0	0	0	0
Επιστροφές	0	0	0	0	0	0
Συνολικά ποσά	5 134 017 315	0	5 134 017 315	5 133 478 421	0	0

Πίνακας 2. Εκτέλεση των πληρωμών το 2005 (σε ευρώ)

Πιστώσεις πληρωμών	Αρχικές	Μετακινήσεις	Τελικά κονδύλια	Αποτέλεσμα	Ακυρώσεις	Μεταφορές στο 2006
Προϋπολογισμός 2005	3 005 500 000	- 905 667 578	2 099 832 422	2 095 501 859	4 330 562	0
Μεταφερθείσες πιστώσεις από το 2004	133 138 854	0	133 138 854	133 138 854	0	0
Ανασυσταθείσες πιστώσεις	7 413 307	0	7 413 307	7 352 531	0	60 775

Επιστροφές	0	0	0	0	0	0
Συνολικά ποσά	3 146 052 161	- 905 667 578	2 240 384 583	2 235 993 244	4 330 562	60 775

Λόγω του σχετικά αργού ρυθμού εκτέλεσης των πληρωμών κατά τους πρώτους εννέα μήνες του έτους, 905,6 εκατ. ευρώ σε πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων μεταφέρθηκαν από το Ταμείο Συνοχής στο ΕΤΠΑ ως μέρος της συνολικής διαδικασίας μεταφοράς με άλλα διαρθρωτικά ταμεία. Η μεταφορά αυτή σήμαινε ότι το 99,8 % περίπου των πιστώσεων πληρωμών εκτελέστηκε το 2005.

Εκτέλεση προϋπολογισμού των πιστώσεων 2005 ανά κράτος μέλος

Πίνακας 3. Πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων το 2005 (σε ευρώ)

Κράτος μέλος	Περιβάλλον		Μεταφορές		Τεχνική βοήθεια	Σύνολο	
	Ποσό σε ευρώ	Περιβάλλον %	Ποσό	Μεταφορές %	Ποσό	Ποσό	% του ΚΜ επί του συνόλου
Ισπανία	852 915 773	47,2	955 633 794	52,8	-	1 808 549 567	35,2
Ελλάδα	108 808 087	25,3	321 689 418	74,7	-	430 497 505	8,5
Πορτογαλία	289 926 872	59,2	199 774 911	40,8	-	489 701 783	9,5
Κύπρος	13 122 653	86,9	1 976 824	13,1	-	15 099 477	0,3
Τσεχική Δημοκρατία	125 984 675	49,1	130 826 766	50,9	-	256 811 441	5,0
Εσθονία	33 779 915	38,5	53 970 504	61,5	-	87 750 419	1,8
Ουγγαρία	157 491 180	50,7	153 050 527	49,3	-	310 541 707	6,0
Λετονία	78 180 693	50,6	76 219 129	49,4	-	154 399 822	3,0
Λιθουανία	117 185 363	68,3	54 376 851	31,7	-	171 562 214	3,3
Μάλτα	0	0	5 347 620	100	-	5 347 620	0,1
Πολωνία	673 535 292	57,8	491 996 252	42,2	-	1 165 531 544	22,7
Σλοβακία	79 538 582	51,0	76 448 510	49,0	-	155 987 092	3,0
Σλοβενία	47 140 815	90,9	4 694 914	9,1	-	51 835 729	1,0
Τεχνική βοήθεια	0	0	0	0	29 862 501	29 862 501	0,6
Σύνολο	2 577 609 900	50,2	2 526 006 020	49,8	29 862 501	5 133 478 421	100 %

Πίνακας 4. Πιστώσεις πληρωμών το 2005 (σε ευρώ)

Τα στοιχεία για τα νέα κράτη μέλη αναφέρονται μόνον σε πληρωμές για έργα που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής από την 1η Μαΐου 2004 (δηλ. χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προενταξιακή βοήθεια για τα έργα του ISPA). Στον πίνακα αριθ. 5 κατωτέρω περιλαμβάνονται οι πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν το 2005 σε σχέση με έργα του ISPA τα οποία εγκρίθηκαν πριν από την προσχώρηση το 2004.

Κράτος μέλος	Περιβάλλον		Μεταφορές		Τεχνική βοήθεια	Σύνολο	
	Ποσό	Περιβ άλλον %	Ποσό	Μεταφ ορές %	Ποσό	Ποσό	%
Ισπανία	654 401 989	47,2	732 303 612	52,8	-	1 386 705 601	62,0
Ελλάδα	156 508 198	49,9	157 306 438	50,1	-	313 814 636	14,0
Ιρλανδία	12 004 179	73,2	4 391 663	26,8	-	16 395 842	0,7
Πορτογαλία	124 050 708	45,1	150 776 339	54,9	-	274 827 047	12,3
Κύπρος	0	0	5 058 456	100	-	5 058 456	0,3
Τσεχική Δημοκρατία	0	0	15 326 716	100	-	15 326 716	0,7
Εσθονία	2 543 159	66,8	1 264 006	33,2	-	3 807 166	0,2
Ουγγαρία	3 190 375	4,0	74 988 467	96,0	-	78 178 843	3,5
Λετονία	0	0	20 441 701	100	-	20 441 701	0,9
Λιθουανία	0	0	48 866 247	100	-	48 866 247	2,2
Μάλτα	0	0	0	0	-	0	0
Πολωνία	0	0	17 411 326	100	-	17 411 326	0,8
Σλοβακία	2 664 822	61,3	40 784 213	38,7	-	43 449 035	1,9
Σλοβενία	0	0	8 542 556	100	-	8 542 556	0,4
Τεχνική βοήθεια	0	0	0	0	3 168 067	3 168 067	0,1
Σύνολο	955 363 431	42,8	1 277 461 745	57,2	3 168 067	2 235 993 244	100 %

Για τέταρτο κατά σειρά έτος παρατηρείται μια τάση πληρωμών υπέρ των σχεδίων του τομέα των μεταφορών, αν και η κατανομή μεταξύ μεταφορών και περιβάλλοντος παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις μεταξύ των κρατών μελών.

Πίνακας 5. Νέα κράτη μέλη - Πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν το 2005 σε σχέση με πρόηγνα έργα του ISPA (εξαιρουμένης της τεχνικής βοήθειας)

Κράτος μέλος	Περιβάλλον		Μεταφορές		Σύνολο	
	Ποσό	Περιβάλλον %	Ποσό	Μεταφορές %	Ποσό	%
Τσεχική Δημοκρατία	37.842.669,97	64,2%	21.083.316,98	35,8%	58.925.986,95	11,4%
Εσθονία	16.146.155,41	56,6%	12.363.826,57	43,4%	28.509.981,98	5,5%
Ουγγαρία	28.224.506,00	39,8%	42.706.981,30	60,2%	70.931.487,30	13,7%
Λετονία	24.905.962,19	41,6%	34.943.875,20	58,4%	59.849.837,39	11,5%
Λιθουανία	12.859.292,90	38,6%	20.464.144,41	61,4%	33.323.437,31	6,4%
Πολωνία	85.207.452,51	40,3%	26.464.614,43	59,7%	211.672.066,94	40,8%
Σλοβακία	20.033.296,36	43,4%	26.147.266,92	56,6%	46.180.563,28	8,9%
Σλοβενία	1.009.431,70	11,0%	8.137.626,12	89,0%	9.147.057,82	1,8%
Σύνολο	226.228.767,04	41,9%	292.311.651,93	58,1%	518.540.418,97	100,0%

Πίνακας 6. Εκκαθάριση το 2005 των αναλήψεων υποχρεώσεων της περιόδου 1993-99 (σε ευρώ)

Κράτος μέλος	Αρχικές πιστώσεις προς εκκαθάριση	Αποδεσμεύσεις	Πληρωμές	Τελικές πιστώσεις προς εκκαθάριση
Ισπανία	305 739 244	30 456 151	70 983 944	204 299 149
Ελλάδα	171 283 818	59 732 167	29 386 156	82 165 494
Ιρλανδία	33 705 504		4 067 959	29 637 545
Πορτογαλία	31 638 853		2 124 257	29 514 596
Σύνολο	542 367 419	90 188 318	106 562 316	345 616 784

Σημείωση: Οι αρχικές πιστώσεις προς εκκαθάριση το 2005 δεν αντιστοιχούν στις τελικές πληρωμές που παρουσιάζονται στην ετήσια έκθεση για το 2004 λόγω ανακριβειών στον πίνακα για το έτος 2004.

Οι υποχρεώσεις του Ταμείου Συνοχής προέρχονται από διαχωριζόμενες πιστώσεις. Με άλλα λόγια, οι πληρωμές ακολουθούν τις αρχικές αναλήψεις υποχρεώσεων των πόρων. Αν όλα τα έργα εκτελεστούν σύμφωνα με τις αποφάσεις, υπάρχει «αυτομάτως» ένα ποσό προς εκκαθάριση, λόγω του μεσοδιαστήματος μεταξύ της ημερομηνίας λήψης της απόφασης και της ημερομηνίας πληρωμής του υπολοίπου (συνήθως 4 έως 5 έτη).

Για να αποφεύγεται η υπερβολική καθυστέρηση μεταξύ αναλήψεων υποχρεώσεων και πληρωμών, συνεχίστηκε η ιδιαίτερη προσπάθεια για εκκαθάριση των υπολειπόμενων πιστώσεων για έργα τα οποία είχαν αρχίσει το 2000. Το 36,2 % περίπου των υπολειπόμενων πιστώσεων προς εκκαθάριση, οι οποίες είχαν ήδη αναληφθεί στις αρχές του έτους, καταβλήθηκε ή αποδεσμεύθηκε το 2005. Έως το τέλος του 2005, οι πιστώσεις προς εκκαθάριση είχαν μειωθεί σε μόλις 6,7 % του ετήσιου προϋπολογισμού του Ταμείου Συνοχής (σε σύγκριση με ποσοστό περίπου 50% στα τέλη του 2002 και 39 % στα τέλη του 2003). Η προσπάθεια για τη μείωση των πιστώσεων προς εκκαθάριση θα συνεχιστεί το 2006 σε συνεργασία με τις

εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για την υλοποίηση των έργων και για τις σχετικές αιτήσεις πληρωμών.

Στο παράρτημα της παρούσας έκθεσης παρουσιάζονται λεπτομερή στοιχεία για τα έργα που εγκρίθηκαν το 2005 για κάθε κράτος μέλος.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΥΠΟ ΑΙΡΕΣΗ

Ο κανονισμός του Συμβουλίου για το Ταμείο Συνοχής¹ προβλέπει μακροοικονομικούς όρους για τη χρήση του Ταμείου. Ο κανονισμός ορίζει ότι «το Ταμείο δεν χρηματοδοτεί κανένα νέο έργο ή, σε περίπτωση σημαντικών έργων, κανένα νέο στάδιο έργου, σε κράτος μέλος σε περίπτωση που το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία κατόπιν συστάσεως της Επιτροπής, διαπιστώσει ότι, το κράτος μέλος δεν έχει εφαρμόσει το πρόγραμμα [σταθερότητας ή σύγκλισης] κατά τρόπον ώστε να αποφευχθεί ένα υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα». Η παραπάνω διάταξη αντικατοπτρίζει το ρόλο του Ταμείου Συνοχής ως οργάνου δημοσιονομικής στήριξης σε εθνικό επίπεδο το οποίο βοηθά τα κράτη μέλη να διατηρούν τη μακροοικονομική πειθαρχία.

Το 2005, το Συμβούλιο δεν έλαβε καμία απόφαση περί αναστολής της χρηματοδότησης από το Ταμείο προς οποιαδήποτε χώρα αποδέκτη. Το 2004 επιβεβαιώθηκε ότι έξι νέα κράτη μέλη παρουσίαζαν υπερβολικό έλλειμμα: η Τσεχική Δημοκρατία, η Κύπρος, η Μάλτα, η Ουγγαρία, η Πολωνία και η Σλοβακία. Εξαιρουμένης της Ουγγαρίας, οι δημοσιονομικές εξελίξεις το 2005 δεν κατέστησαν αναγκαία την περαιτέρω δράση, από τη στιγμή που η Επιτροπή, στις 22 Δεκεμβρίου 2004, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι όλα τα εν λόγω κράτη μέλη είχαν λάβει αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με τις συστάσεις του Συμβουλίου. Η Κύπρος κατάφερε να διορθώσει το υπερβολικό της έλλειμμα το 2005, ενώ τα προγράμματα σύγκλισης των άλλων χωρών (εξαιρουμένης της Πολωνίας) είναι σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου και ορίζουν προθεσμίες για τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος: το 2006 για τη Μάλτα, το 2007 για τη Σλοβακία και το 2008 για την Τσεχική Δημοκρατία. Στην επικαιροποίηση του πολωνικού προγράμματος σύγκλισης το 2005 προτείνεται η μείωση του γενικού δημόσιου ελλείμματος κάτω από το 3% έως το 2009, σε αντίθεση με την προθεσμία του 2007 που αναφερόταν στη σύσταση του Συμβουλίου του Ιουλίου 2004. Κατά την άποψη του Συμβουλίου, αυτό δεν συνιστά αποτελεσματική διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος έως το 2007, η δε Επιτροπή σκοπεύει να συστήσει περαιτέρω βήματα στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, όπως απαιτείται από το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης.

Το 2005, τρία κράτη μέλη που καλύπτονται από το Ταμείο Συνοχής (η Ελλάδα, η Ουγγαρία και η Πορτογαλία) έλαβαν πρόσθετα μέτρα στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος.

Στην Πορτογαλία, η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος εφαρμόστηκε εκ νέου μετά την κατάργηση της προηγούμενης διαδικασίας που είχε αρχίσει το 2002. Μετά το έλλειμμα της τάξης του 2,9% το 2004, το Συμβούλιο έθεσε εκ νέου σε εφαρμογή

¹ Βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94 του Συμβουλίου, στην κωδικοποιημένη έκδοση που υπέβαλε η Επιτροπή.

τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος σε ανταπόκριση προς το προβλεπόμενο ποσοστό του ελλείμματος για το 2005 που ήταν 6,2%, ενώ συνέστησε να διορθωθεί η κατάσταση το αργότερο έως το τέλος του 2008. Το Συμβούλιο, στη γνώμη που εξέδωσε σχετικά με την επικαιροποίηση του προγράμματος σταθερότητας της Πορτογαλίας για το 2005, σημείωσε ότι το πρόγραμμα συνάδει με τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος έως το 2008.

Τον Ιανουάριο του 2005 το Συμβούλιο αποφάσισε ότι η Ελλάδα και η Ουγγαρία δεν είχαν λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να ανταποκριθούν στις συστάσεις του Συμβουλίου του Ιουλίου 2004. Στην περίπτωση της Ελλάδας, πάντως, τον Απρίλιο του 2005 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι λαμβάνονται αποτελεσματικά μέτρα ώστε το δημοσιονομικό έλλειμμα της χώρας να μειωθεί κάτω από το 3% το 2006, σε ανταπόκριση προς τη σύσταση του Συμβουλίου του Φεβρουαρίου 2005. Η σύσταση του Συμβουλίου παρέτεινε την προθεσμία διόρθωσης του υπερβολικού ελλείμματος έως το 2006, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στην προθεσμία που ορίζεται στην επικαιροποίηση, το 2005, του προγράμματος σταθερότητας της Ελλάδας με σκοπό την αποκατάσταση του προβλήματος.

Όσον αφορά την Ουγγαρία, το Μάρτιο του 2005 το Συμβούλιο εξέδωσε νέα σύσταση με την οποία ζητείται από αυτή τη χώρα να λάβει πρόσθετα δημοσιονομικά μέτρα έως τον Ιούλιο του 2005 και να διορθώσει το υπερβολικό της έλλειμμα έως το 2008. Τον Ιούλιο του 2005 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση προς το Συμβούλιο στην οποία αναφέρεται ότι οι ουγγρικές αρχές έλαβαν αποτελεσματικά μέτρα για το δημοσιονομικό έλλειμμα του 2005, αλλά ενδέχεται να απαιτηθούν και περαιτέρω ενέργειες ενώ χρειάζονται σημαντικές και αποφασιστικές προσαρμογές για να επιτευχθεί ο στόχος σχετικά με το έλλειμμα του 2006. Τον Οκτώβριο του 2005 η Επιτροπή πραγματοποίησε νέα αξιολόγηση της δημοσιονομικής κατάστασης της Ουγγαρίας και συνέστησε στο Συμβούλιο να αποφασίσει, για δεύτερη φορά το 2005, ότι η Ουγγαρία απέτυχε να λάβει αποτελεσματικά μέτρα για τη διόρθωση του ελλείμματός της. Η νέα αξιολόγηση κατέληγε στο συμπέρασμα ότι οι δημοσιονομικοί στόχοι για το 2005 και το 2006 απέχουν πολύ από το να επιτευχθούν και ζήτησε αναθεώρηση της προθεσμίας του 2008 που είχε οριστεί προηγουμένως για τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος. Με βάση την παραπάνω κατάσταση, το Νοέμβριο του 2005 το Συμβούλιο εξέδωσε νέα απόφαση του άρθρου 104 παρ. 8 για την Ουγγαρία. Το Δεκέμβριο του 2005 υποβλήθηκε η επικαιροποίηση του προγράμματος σύγκλισης της Ουγγαρίας, μαζί με πρόγραμμα για τη μείωση του υπερβολικού ελλείμματος έως το 2008. Στη γνώμη του, το Συμβούλιο θεώρησε ότι αυτό το γεγονός παρουσιάζει ουσιαστικό κίνδυνο λόγω του ότι η περικοπή των δαπανών δεν βασίζεται σε καλά καθορισμένα και ποσοτικά μετρήσιμα μέτρα. Κατά συνέπεια, το Συμβούλιο ζήτησε από την Ουγγαρία να υποβάλει, έως την 1η Σεπτεμβρίου 2006, αναθεωρημένη επικαιροποίηση του προγράμματος σύγκλισης της χώρας. Οι διατάξεις σχετικά με τη συνδρομή υπό αίρεση θα εξακολουθήσουν να ισχύουν μετά το 2007: ο προτεινόμενος νέος κανονισμός για το Ταμείο Συνοχής την προσεχή περίοδο προγραμματισμού² επεξηγεί περαιτέρω την εφαρμογή της ρήτρας συνδρομής υπό αίρεση. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει να αναστείλει ολόκληρη ή τμήμα της οικονομικής ενίσχυσης από το Ταμείο προς το

² Άρθρο 4, πρόταση κανονισμού για την ίδρυση του Ταμείου Συνοχής, COM(2004) 494 τελικό, 2004/0166(CNS).

ενδιαφερόμενο κράτος μέλος από την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από τη λήψη της απόφασης. Η αναστολή αφορά τις νέες αναλήψεις υποχρεώσεων.

3. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

3.1. Μεταφορές

Το 2005, ο τομέας των μεταφορών αντιπροσώπευε ποσοστό ελάχιστα χαμηλότερο από το ήμισυ (49,8%) του συνόλου των υποχρεώσεων του Ταμείου Συνοχής. Όπως και στο παρελθόν, για να βελτιωθούν οι τρόποι μεταφοράς, η Επιτροπή ζήτησε από τα κράτη μέλη να επικεντρωθούν σε σιδηροδρομικά έργα. Τα έργα που εγκρίθηκαν το 2005 ανά κράτος μέλος παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσας έκθεσης.

Στον τομέα των μεταφορών, η κοινοτική στήριξη χορηγείται κατά συντονισμένο τρόπο μέσω διαφόρων οργάνων: Ταμείο Συνοχής, ΜΠΔΠ, ΕΤΠΑ, προγράμματα διευρωπαϊκών δικτύων, δάνεια της ΕΤΕ. Η οικονομική στήριξη από τα όργανα αυτά κατευθύνεται κυρίως προς τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).

Οι κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για την ανάπτυξη των ΔΕΔ-Μ ορίζονται με την απόφαση αριθ. 1692/96/ΕΚ όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση αριθ. 884/2004/ΕΚ. Στην απόφαση αναφέρονται 30 έργα προτεραιότητας με ευρωπαϊκό ενδιαφέρον, 14 από τα οποία είναι τα αναθεωρημένα έργα του Essen. Η απόφαση ζητεί από τα κράτη μέλη να δώσουν προτεραιότητα στα εν λόγω έργα.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94 όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 1264/1999, το Ταμείο Συνοχής μπορεί να παρέχει ενίσχυση για έργα υποδομής κοινού ενδιαφέροντος στον τομέα των μεταφορών, τα οποία χρηματοδοτούνται από τα κράτη μέλη και προσδιορίζονται στο πλαίσιο των προσανατολισμών που αναφέρονται στα ΔΕΔ-Μ.

3.2. Περιβάλλον

Το 2005, ο τομέας του περιβάλλοντος αντιπροσώπευε ποσοστό ελάχιστα μεγαλύτερο από το ήμισυ (50,2%) του συνόλου των υποχρεώσεων του Ταμείου Συνοχής. Γενικά, τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Συνοχής συνέβαλαν στους συνολικούς στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής σε σχέση με την αειφόρο ανάπτυξη, ιδίως για την επίτευξη των τομέων προτεραιότητας του έκτου προγράμματος-πλαισίου, και συγκεκριμένα για τη διαχείριση των φυσικών πόρων, τη διαχείριση των αποβλήτων καθώς και σχετικά με επενδύσεις που αποσκοπούν στον περιορισμό των επιπτώσεων στις κλιματικές αλλαγές. Τα έργα που εγκρίθηκαν το 2005 ανά κράτος μέλος παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσας έκθεσης.

Στη διάρκεια του 2005, το Ταμείο Συνοχής εξακολούθησε να συμβάλλει στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, όχι μόνον με την απευθείας χρηματοδότηση υποδομών, αλλά και με την παροχή κινήτρων για την εφαρμογή των οδηγιών. Πρόκειται για θεματικές οδηγίες με εδαφική διάσταση, όπως αυτές που αφορούν τη διαφύλαξη της φύσης, τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων και των λυμάτων και την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΑΠΕ).

Τα νέα κράτη μέλη έχουν εντάξει τη διαχείριση των λυμάτων και των στερεών αποβλήτων στις σημαντικές δαπάνες προτεραιότητας. Οι ανάγκες για επενδύσεις και

έργα υποδομής παραμένουν υψηλές στις περισσότερες περιπτώσεις προκειμένου να ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις των βασικών οδηγιών σε τομείς όπως η επεξεργασία των στερεών αποβλήτων και των λυμάτων (ιδίως των αστικών λυμάτων), αλλά και στον τομέα της ποιότητας του αέρα και στο πλαίσιο της προσπάθειας μείωσης της βιομηχανικής ρύπανσης. Ως εκ τούτου, η χορήγηση χρηματοδότησης από το Ταμείο Συνοχής υπέρ των έργων υποδομής στον περιβαλλοντικό τομέα είναι σημαντική για τα νέα κράτη μέλη.

4. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ

Το 2005, το έργο ελέγχου της ΕΕ-4 (Ελλάδα, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία) εξακολούθησε να επικεντρώνεται στην παρακολούθηση των εκκρεμούντων θεμάτων της αποτελεσματικής λειτουργίας των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου σε τρία κράτη μέλη. Τα προγράμματα δράσης που συμφωνήθηκαν με τα κράτη μέλη (Ελλάδα, Πορτογαλία και Ισπανία σε κεντρικό επίπεδο) συνέχισαν να παρακολουθούνται έτσι ώστε να γίνει δυνατή η πραγματοποίηση των αναγκαίων προσαρμογών.

Το πεδίο του ελέγχου περιελάμβανε ταυτόχρονα δοκιμές συμμόρφωσης των συστημάτων συνολικά και ουσιαστικούς ελέγχους των δαπανών των έργων, με επίκεντρο την αποτελεσματική εφαρμογή των ελέγχων επαλήθευσης σε επίπεδο διαχείρισης, τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις για τους δημόσιους διαγωνισμούς, τις επιλέξιμες δαπάνες και τη δημοσιότητα για να εξασφαλίζεται η νομιμότητα και η κανονικότητα των αιτήσεων πληρωμών. Επιπροσθέτως, το 2005 ξεκίνησε ξεχωριστή έρευνα ελέγχου για τα έργα που είχαν λήξει τυπικά, έτσι ώστε να εξεταστούν οι εργασίες ελέγχου που είχαν πραγματοποιηθεί από τους φορείς εκκαθάρισης πριν από την υποβολή του πορίσματος του ελέγχου. Πραγματοποιήθηκε μία αποστολή στην Ισπανία και στην Πορτογαλία στον τομέα των μεταφορών.

Είκοσι έργα του Ταμείου Συνοχής ελέγχθηκαν διεξοδικά το 2005· τα περισσότερα είχαν εκτελεστεί στην Ισπανία και στην Πορτογαλία, ενώ οι προσπάθειες ελέγχου στην Ελλάδα επικεντρώθηκαν σε δοκιμές συμμόρφωσης.

Σε επίπεδο συστημάτων, οι ελλείψεις που παρατηρήθηκαν αφορούσαν ανεπαρκείς εκ των προτέρων ελέγχους (επαληθεύσεις διαχείρισης ή λειτουργίας) και τη μη ικανοποιητική τήρηση του άρθρου 9 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1386/2002 της Επιτροπής για τους δειγματοληπτικούς ελέγχους. Σε επίπεδο έργων, οι κυριότερες ελλείψεις που παρατηρήθηκαν αφορούσαν τις διαδικασίες ανάθεσης των δημόσιων συμβάσεων. Οι παρατυπίες που εντοπίστηκαν υπόκεινται σε διαδικασίες αντιπαραθέσης με το σχετικό κράτος μέλος και για να κριθεί αν, και σε ποιο βαθμό, θα χρειαστεί η εφαρμογή ενδεχόμενων δημοσιονομικών διορθώσεων.

Όσον αφορά τα συστήματα που έθεσαν σε λειτουργία τα δέκα νέα κράτη μέλη για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1386/2002 της Επιτροπής, κατά την περίοδο Ιανουάριος-Μάρτιος 2005 ολοκληρώθηκε η εξέταση εγγράφων που παρείχε στην Επιτροπή διαβεβαιώσεις για τη λειτουργία των συστημάτων. Οι έλεγχοι συστημάτων άρχισαν το 2005 με σκοπό να ελεγχθεί αν τα ισχύοντα συστήματα ανταποκρίνονται στην περιγραφή και αν λειτουργούν αποτελεσματικά. Επιπροσθέτως, στη διάρκεια του 2005 ξεκίνησε μια ξεχωριστή έρευνα με στόχο να

επαληθευτεί η ορθή εφαρμογή των διαδικασιών για τις δημόσιες προμήθειες με βάση ένα δείγμα συμβάσεων που συνήφθησαν μετά την προσχώρηση.

5. ΠΑΡΑΤΥΠΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΟΜΗΣ

Στη διάρκεια του 2005, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) κίνησε πέντε διαδικασίες ύστερα από πληροφορίες που έλαβε σχετικά με το Ταμείο Συνοχής. Από αυτές, οι δύο οδήγησαν σε εξωτερικές ανακρίσεις, η μία από τις οποίες έχει ήδη κλείσει («δεν στοιχειοθετήθηκε υπόθεση»). Οι άλλες δύο υποθέσεις μεταφέρθηκαν στο έτος 2006 και αναμένεται η αξιολόγησή τους. Δεν πραγματοποιήθηκαν αποστολές ελέγχου σε σύνδεση με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2185/96³.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού(ΕΚ) αριθ. 1831/94⁴ για τις παρατυπίες και την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, καθώς και την οργάνωση ενός συστήματος πληροφόρησης στον τομέα αυτό, οκτώ από τα δικαιούχα κράτη μέλη ανέφεραν 204 υποθέσεις παρατυπιών που αφορούσαν κοινοτική χρηματοδότηση ύψους 129.250.528 EUR. Οι υποθέσεις αυτές απετέλεσαν αντικείμενο μιας πρώτης διοικητικής ή δικαστικής διαπίστωσης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι περισσότερες από αυτές τις υποθέσεις (192) κοινοποιήθηκαν από τα τέσσερα αρχικά δικαιούχα κράτη μέλη, με την Ελλάδα να κοινοποιεί το μεγαλύτερο αριθμό (152), ενώ αφορούσαν συνολική κοινοτική χρηματοδότηση ύψους 91.653.202 EUR από τα οποία απομένουν προς ανάκτηση 24.872.456 EUR. Οι υποθέσεις που κοινοποιήθηκαν από τις ιρλανδικές αρχές (18) αφορούσαν συνολικά ποσό 21.714.607 EUR το οποίο αφαιρέθηκε πριν από την υποβολή της τελικής πληρωμής στην Επιτροπή. Αντιθέτως, για τις 16 υποθέσεις που κοινοποιήθηκαν από τις πορτογαλικές αρχές για κοινοτική χρηματοδότηση ύψους 6.205.143 EUR, και για τις 6 υποθέσεις που κοινοποιήθηκαν από τις ισπανικές αρχές για ποσό 8.668.985 EUR, δεν έχουν ακόμη ανακτηθεί 4.131.494 EUR και 8.378.744 EUR αντίστοιχα.

Από τα νέα κράτη μέλη, μόνο η Τσεχική Δημοκρατία, η Εσθονία, η Ουγγαρία και η Λιθουανία έχουν κοινοποιήσει υποθέσεις (αντίστοιχα, 6, 2, 1 και 3 υποθέσεις) για μικρότερα ποσά από τα προαναφερόμενα. Σε όλες σχεδόν τις υποθέσεις, τα ποσά αφαιρέθηκαν πριν από την υποβολή των αιτήσεων πληρωμών στην Επιτροπή.

Τα λοιπά νέα κράτη μέλη ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι δεν διαπίστωσαν παρατυπίες στη διάρκεια του 2005. Ωστόσο, επιστάται η προσοχή των κρατών μελών στο γεγονός ότι ορισμένες υποθέσεις που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο εθνικών και/ή κοινοτικών αποστολών ελέγχου δεν οδήγησαν σε κοινοποίηση σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.

Στις περισσότερες κοινοποιηθείσες υποθέσεις, οι παρατυπίες αφορούν την εφαρμογή των κανόνων για τις δημόσιες προμήθειες, ενώ στις υπόλοιπες υποθέσεις αφορούν την υποβολή μη επιλέξιμων δαπανών.

³ EE L 292 της 15.11.1996, σ.2.

⁴ EE L 191 της 29.07.1994, σ. 1.

Το 2005, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1831/94 τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2168/2005⁵. Οι τροποποιήσεις αφορούν τα εξής: τον ορισμό της παρατυπίας όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2988/95 του Συμβουλίου· τον ορισμό της υποψίας απάτης· τη διευκρίνιση της χρονικής στιγμής κατά την οποία πρέπει να κοινοποιηθεί μια υπόθεση· τον ορισμό της «πτώχευσης» και την απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης περιπτώσεων πτώχευσης, εξαιρουμένων μερικών περιπτώσεων, ιδίως όταν υπάρχει υποψία απάτης· την ηλεκτρονική διαβίβαση των υποθέσεων παρατυπιών· την αύξηση του ορίου κοινοποίησης από 4.000 EUR σε 10.000 EUR· τον εκ νέου καθορισμό των στόχων, με έμφαση στην ανάλυση κινδύνου.

6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του αναθεωρημένου κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94, της 16ης Μαΐου 1994, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν την αποτελεσματικότητα της κοινοτικής βοήθειας κατά την υλοποίηση των έργων που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής. Αυτό συνεπάγεται προσφυγή σε μέτρα παρακολούθησης και αξιολόγησης που αναμένεται να καταστήσουν δυνατή την προσαρμογή των έργων ανάλογα με τα αποτελέσματα της παρακολούθησης και της αξιολόγησης.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη διεξάγουν, αν χρειαστεί σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, εκτίμηση και αξιολόγηση όλων των συγχρηματοδοτούμενων έργων (11 το 2005).

Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής των έργων και μετά την ολοκλήρωσή τους, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη παρακολουθούν την εκτέλεση των έργων, την τήρηση των στόχων τους και τον αντίκτυπο της εφαρμογής τους. Σε μεθοδολογικό επίπεδο, κάθε αίτημα ενίσχυσης συνοδεύεται από ανάλυση κόστους-οφέλους. Η ανάλυση αυτή πρέπει να αποδεικνύει ότι τα κοινωνικοοικονομικά οφέλη μεσοπρόθεσμα είναι ανάλογα προς τους χρηματοδοτικούς πόρους που διατέθηκαν. Η Επιτροπή εξετάζει αυτή την αξιολόγηση με βάση τις αρχές που ορίζονται στον οδηγό ανάλυσης κόστους-οφέλους που δημοσιεύτηκε το 2003⁶, και χρησιμοποιείται τόσο από τους χορηγούς των έργων όσο και από την Επιτροπή.

Με βάση τα παραπάνω, στη διάρκεια του 2005 η Επιτροπή παρείχε σημαντική μεθοδολογική στήριξη και βοήθησε τα κράτη μέλη μέσω ενεργειών ανάπτυξης υποδομών που αποσκοπούσαν στη βελτίωση της συνοχής μεταξύ των εκ των προτέρων δημοσιονομικών και οικονομικών αναλύσεων των έργων. Έτσι, αναπτύχθηκε ένα ειδικό λογισμικό (με την ονομασία CBA Software) το οποίο, μετά το δοκιμαστικό στάδιο, έχει τεθεί πλήρως σε λειτουργία. Ο στόχος του είναι να παρέχει, στο εξής, στην Επιτροπή και στα δικαιούχα κράτη μέλη ένα εργαλείο που θα τα βοηθήσει στη διεξαγωγή της ανάλυσης κόστους-ωφέλειας για τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Συνοχής.

Επιπροσθέτως, η εκ των υστέρων αξιολόγηση δείγματος 200 έργων συγχρηματοδοτούμενων από το Ταμείο Συνοχής κατά τη διάρκεια της περιόδου

⁵ ΕΕ L 345 της 21.12.2005, σ. 15.

⁶ http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide02_el.pdf

1993-2002, που πραγματοποιήθηκε το 2004, οδήγησε σε σημαντικές εργασίες παρακολούθησης το 2005: συγκροτήθηκε ειδική ομάδα εργασίας για να κλιμακώσει τις προτεραιότητες και να αναδιατυπώσει τις συστάσεις αυτής της έκθεσης.

7. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Στις 9 Μαρτίου η Επιτροπή απέστειλε στα κράτη μέλη μια δέσμη εγγράφων προσανατολισμού. Τα έγγραφα αυτά είχαν στόχο να υπενθυμίσουν ορισμένες διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94 και έθεταν κανόνες για να εξασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της χρηστής οικονομικής διαχείρισης: Ρυθμίσεις για την πληρωμή του 20% της προκαταβολής· διαδικασία για την εφαρμογή της επιστροφής του συνόλου ή μέρους της προκαταβολής («κανόνας M+12»)· διαδικασία που εφαρμόζεται σύμφωνα με το άρθρο Γ5 του παραρτήματος II του κανονισμού 1164/94 («κανόνας M+24»)· κατευθυντήριες γραμμές για τις τροποποιήσεις των αποφάσεων σχετικά με τα έργα του Ταμείου Συνοχής· ρυθμίσεις της μετάβασης από το ISPA στο Ταμείο Συνοχής για τα σχετικά κράτη μέλη.

Στις 20 Απριλίου και στις 15 Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκαν στις Βρυξέλλες δύο ενημερωτικές συναντήσεις με τα 25 κράτη μέλη. Στην πρώτη συνάντηση, η Επιτροπή παρουσίασε την παρακολούθηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης 200 έργων του Ταμείου Συνοχής, τα συμπεράσματα των οποίων είχαν συζητηθεί στην προηγούμενη συνάντηση, το Νοέμβριο του 2004. Στη συνάντηση του Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή καλών πρακτικών για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΑΠΕ).

Μετά την έγκριση, την 1η Απριλίου, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 621/2004 της Επιτροπής όσον αφορά τα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας, η Γενική Διεύθυνση δημοσίευσε ενημερωτικό δελτίο στο δικτυακό τόπο Inforegio και επικαιροποίησε το δικτυακό τόπο για το Ταμείο Συνοχής.